

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Григоренка Андрія Олександровича «Використання методу реконструкції під час проведення слідчих (розшукових) дій», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження. Процес розслідування кримінальних правопорушень завжди відбувається у минулому стосовно особи, уповноваженої на розслідування злочинного діяння, тому дослідження обставин діяння має ретроспективний характер і передбачає використання методу реконструкції як основного. Відсутність комплексних наукових розробок щодо особливостей реалізації методу реконструкції під час провадження слідчих (розшукових) дій має своїм наслідком зменшення ефективності здійснення всього досудового розслідування кримінальних правопорушень. Мета запропонованого дисертаційного дослідження полягає у комплексному науковому дослідженні сутності та особливостей реалізації методу реконструкції під час проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, розробці та формуванні науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення процесу застосування методу реконструкції. Зокрема, актуальним є формування наукових положень щодо застосування методу реконструкції під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання методу реконструкції у криміналістичній дидактиці. Реконструкція є основою для засвоєння нових криміналістичних знань, опанування умінь та навичок з криміналістики. При цьому окремо в дисертаційному дослідженні увагу приділено використанню методу реконструкції під час застосування інновацій в криміналістичному дидактичному процесі. Було досліджено проблеми використання методу реконструкції в процесі застосування інноваційних технологій викладання криміналістики. Здійснення комплексного дослідження надало можливість визначити сутність методу реконструкції, особливості його практичної реалізації, та, як наслідок, підвищити ефективність здійснення всього

досудового розслідування кримінальних правопорушень. У зв'язку з наведеним, дисертаційне дослідження є актуальним і має істотне значення для науки і практики.

Тему дисертації визначено відповідно до плану наукових досліджень кафедри криміналістики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, відповідно до цільової комплексної програми «Проблеми криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції» (номер державної реєстрації 0111U000956). Тема дисертаційного дослідження затверджена вченою радою Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (протокол № 4 від 22 листопада 2019 р.).

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться в дисертації. Зміст дисертації характеризується високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. За допомогою чітких визначень понять, проведеної систематизації та класифікації, автору вдалося провести комплексне наукове дослідження сутності та особливостей реалізації методу реконструкції під час проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, цілком аргументовано та переконливо запропонувати наукові пропозиції щодо вдосконалення процесу застосування методу реконструкції. При підготовці дослідження використовувався достатній обсяг літературних джерел (разом було опрацьовано 265 джерел). Емпіричну базу дослідження становлять результати проведеного анкетування 156 слідчих та аналізу 179 протоколів проведення слідчих (розшукових) дій, зокрема, огляду місця події, слідчого експерименту, допиту та пред'явлення для впізнання.

Ступінь обґрунтованості наукових положень дисертації забезпечується застосуванням сучасних методів наукового дослідження. Обрані методи дослідження об'єктивно обумовлені його предметом, що, серед іншого, і забезпечило обґрунтованість отриманих нових наукових результатів. Зокрема, як науковий інструмент дослідження використано: аналіз та синтезу (застосовувались вивчення сутності поняття реконструктивної діяльності,

встановлення її ознак та визначення критеріїв класифікації, а також дослідження реалізації методу реконструкції як в процесі здійснення досудового розслідування, так і дидактичному процесі), правового моделювання та абстрагування (використано для побудови уявних (ідеальних) моделей відповідних явищ та процесів, з метою подальшого дослідження проблем використання методу реконструкції), реконструкції (застосовано для ідеального відтворення раніше розроблених наукових положень та наукових підходів щодо розуміння методу реконструкції, з метою їх дослідження та порівняння), узагальнення (застосовано для формування наукових положень та висновків на підставі дослідження одиничних фактів, використано для формування авторських визначень, критеріїв класифікації, видів та особливостей використання методу реконструкції). Отже, наведена система методів наукового дослідження, дозволяє дійти висновку, що положення, висновки і рекомендації, сформульовані дисертантом, є належним чином обґрунтованими та цілком достовірними.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані за результатами проведеного дослідження висновки і сформульовані пропозиції можуть бути використані:

у науково-дослідній сфері – у процесі подальшого дослідження особливостей та проблем використання методу реконструкції;

у нормотворчій діяльності – при внесенні змін до існуючих та створенні нових нормативно-правових актів, що регулюють не лише процес здійснення досудового розслідування, але й провадження інших видів юридичної діяльності та реалізації положень криміналістичної дидактики;

в практичній діяльності – шляхом врахування рекомендацій щодо здійснення реконструктивної діяльності в процесі провадження слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій;

в навчальному процесі – для вдосконалення і підвищення ефективності практичної реалізації положень криміналістичної дидактики як під час

викладення "Криміналістики", так і інших навчальних дисциплін, а також при підготовці підручників та навчальних посібників.

Наукова новизна одержаних результатів. В дисертаційному дослідженні вперше комплексно досліджено метод реконструкції, визначено його сутність, ознаки і види, встановлено особливості його практичної реалізації під час здійснення слідчих (розшукових) дій та негласних (слідчих) розшукових дій, інших видів юридичної діяльності, а також особливості використання методу реконструкції під час практичного застосування положень криміналістичної дидактики.

На переконання офіційного рецензента, слід відзначити наступні концептуальні висновки і теоретико-нормативні конструкції, що містять елементи наукової новизни і є вагомим внеском в науку та правозастосовну діяльність, зокрема:

Уперше:

– надано авторське визначення реконструктивної діяльності. Реконструктивна діяльність – це цілеспрямована, свідома, вольова форма активності особи спрямована на відтворення об'єктів, предметів, явищ, процесів, з метою їх подальшого дослідження та (або) використання;— розроблення класифікації реконструктивної діяльності;

– виділено ознаки методу реконструкції, які відмежовують його від моделювання, а саме: реконструкція має ретроспективний характер; в результаті застосування реконструкції відтворюється певний об'єкту, а не створюється новий; реконструкція лежить в основі здійснення як окремих слідчих (розшукових) дій, так і розслідування кримінального правопорушення взагалі; процес провадження реконструкції має відповідний порядок, методичні рекомендацію та суб'єктів;

– розроблено класифікацію реконструктивної діяльності. Виділено такі види реконструктивної діяльності: за формою проведення: ідеальна та матеріальна реконструкція; за формою моделей, в яких виражаються результати реконструкції: ідеальні, матеріальні та комп'ютерні моделі; за об'єктом

реконструкції: реконструкція окремих предметів об'єктивної дійсності, які мають значення для розслідування кримінального правопорушення, реконструкція способу вчинення злочину, реконструкція місця та обстановки вчинення злочину, реконструкція часу вчинення злочину, реконструкція особи, яка має значення для проведення розслідування суспільно небезпечного діяння; за слідчою (розшуковою) дією під час якої проводиться реконструкція: реконструкція під час огляду місця події, реконструкція під час слідчого експерименту, реконструкція під час допиту, реконструкція під час пред'явлення для впізнання; за ступенем впливу на об'єкт реконструкції: реконструкція та реставрація; за суб'єктом реконструктивної діяльності реконструкція здійснюється: слідчим, прокурором, слідчим суддею, адвокатом (захисником), потерпілим, свідком, злочинцем, експертом, спеціалістом; за формою фіксації результатів реконструктивної діяльності під час кримінального провадження: реконструкція зафіксована у протоколі проведення слідчої (розшукової) дії, висновку експерта, ухвалі та рішенні суду; за значенням під час проведення слідчих (розшукових) дій: реконструкція застосовується нарівні з іншими методами та реконструкція як метод, що повністю визначає структуру слідчих (розшукових) дій; за ступенем загальності проведення реконструктивної діяльності: реконструкція під час окремої слідчої (розшукової) дії та реконструкція кримінального правопорушення взагалі;

– досліджено особливості застосування детективом методу реконструкції, що зумовлено його двоєдиним процесуальним статусом, а саме поєднанням функцій слідчого і працівника оперативного підрозділу;

– запропоновано доповнення положень статті 237 КПК України частиною №8 у такій редакції "Під час проведення огляду місця події, після здійснення фіксації місця розташування необхідних об'єктів, з метою найбільш повного з'ясування обставин справи, слідчий, прокурор або за їх дорученням залучений спеціаліст мають право здійснювати дії експериментального характеру, які не являють собою окремої слідчої (розшукової) дії, про факт, хід та результати

проведення яких вносяться відомості до протоколу проведення огляду місця події";

– досліджено особливості реалізації методу реконструкції під час здійснення окремих негласних слідчих (розшукових) дій, а саме обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, установлення місцезнаходження радіообладнання (радіоелектронного) засобу, зняття інформації з електронних комунікаційних мереж, зняття інформації з електронних інформаційних систем. Конфіденційність проведення негласних слідчих (розшукових) дій встановлена як ознака, що впливає на об'єктивність здійсненої реконструкції.

Важливим з точки зору рецензента виступає удосконалення автором положень щодо:

– особливостей використання прокурором методу реконструкції, що обумовлено як його "наскрізним" характером в межах кримінального провадження, так і можливістю реалізації повноважень в рамках цивільного, господарського та адміністративного судочинства, шляхом представництва інтересів громадян або держави в суді;

– особливостей реалізації методу реконструкції у суддівській діяльності, які зумовлені необхідністю судді у реконструюванні обставин справи на основі дослідження показань і доказів, наданих сторонами судового провадження;

– розуміння реконструкції як методу, що реалізується під час практичного застосування положень змагальної криміналістики. Реконструкція спрямована на найбільш повне та об'єктивне відтворення обставин досліджуваної події, з метою її розгляду та прийняття відповідного процесуального рішення;

– щодо особливостей використання методу реконструкції під час здійснення слідчого експерименту та необхідності реалізації в межах слідчого експерименту як ідеальної (спрямованої на доповнення раніше створеної уявної моделі кримінального правопорушення новими фактами та деталями), так і матеріальної (реконструюється модель, яка досліджується в процесі

провадження слідчого експерименту або (та) з метою забезпечення безпеки застосовується макетування) реконструкції;

– щодо недопустимості пред'явлення в процесі провадження допиту моделі відповідного об'єкта, який було реконструйовано на основі відомостей, що містяться в матеріалах справи, та якого фактично не має у слідчого (детектива) в якості доказу;

– розуміння методу реконструкції як основи для встановлення індивідуальної тотожності об'єкту, який пред'являється для впізнання;

– наукові розробки щодо особливостей використання методу реконструкції під час практичної реалізації положень криміналістичного дидактичного процесу;

В дисертаційному дослідженні були вдосконалені та набули подальшого розвитку ряд інших важливих теоретичних положень (с. 12-14).

Наведене наочно підкреслює, що дослідження Григоренко А.О. спрямоване на розробку та формування науково обґрунтованих пропозицій щодо застосування методу реконструкції під час проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, інших видів юридичної діяльності, практичного застосування положень криміналістичної дидактики та вдосконалення чинного нормативно-правового регулювання суспільних відносин, що реалізуються у зв'язку із застосуваннями методу реконструкції.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація Григоренко А.О. характеризується ознакою єдності змісту. План дисертації є логічним і послідовним, відповідає змісту проблеми, що досліджується. Виклад матеріалу є логічним і системним, висновки отримали належне наукове та практичне обґрунтування. Робота складається зі анотацій на українській та англійській мові, списку публікацій здобувача за темою дисертаційного дослідження, вступу, трьох розділів, що містять одинадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний розмір роботи 276 сторінок, з них основний текст – 225 сторінок, список використаних джерел налічує 265 найменувань – 27 сторінок, додатки – 24 сторінки. Анотація дисертації

ідентична її основному змісту та повною мірою відображає основні положення дослідження.

Характеристика основних положень роботи. У трьох основних частинах дисертаційної роботи комплексно досліджено сутність та особливості реалізації методу реконструкції під час проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, інших видів юридичної діяльності та практичного застосування положень криміналістичної дидактики, розроблено науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення процесу застосування методу реконструкції.

У вступі обґрунтовується актуальність теми, висвітлюється ступінь її наукової розробленості, формулюються об'єкт, предмет, мета та завдання дослідження, визначаються теоретико-методологічні основи й емпірична база, обґрунтовується наукова новизна одержаних результатів, їх теоретичне та практичне значення, форми апробації та структура дисертаційної роботи.

Розділ 1 дисертації «Реконструктивна діяльність та її значення в теорії пізнання та юридичній практиці». У підрозділі 1.1. дисертант досліджує філософські та психологічні підходи до розуміння реконструктивної діяльності та надає власне авторське визначення поняття, а саме реконструктивна діяльність – це цілеспрямована, свідома, вольова форма активності особи спрямована на відтворення об'єктів, предметів, явищ, процесів, з метою їх подальшого дослідження та (або) використання (с. 29). У підрозділі 1.2. розроблено класифікацію реконструктивної діяльності та виокремлено види реконструктивної діяльності (с. 31-43). Розроблено класифікацію реконструктивної діяльності. Виділено такі види реконструктивної діяльності: за формою проведення: ідеальна та матеріальна реконструкція; за формою моделей, в яких виражаються результати реконструкції: ідеальні, матеріальні та комп'ютерні моделі; за об'єктом реконструкції: реконструкція окремих предметів об'єктивної дійсності, які мають значення для розслідування кримінального правопорушення, реконструкція способу вчинення злочину, реконструкція місця та обстановки

вчинення злочину, реконструкція часу вчинення злочину, реконструкція особи, яка має значення для проведення розслідування суспільно небезпечного діяння; за слідчою (розшуковою) дією під час якої проводиться реконструкція: реконструкція під час огляду місця події, реконструкція під час слідчого експерименту, реконструкція під час допиту, реконструкція під час пред'явлення для впізнання; за ступенем впливу на об'єкт реконструкції: реконструкція та реставрація; за суб'єктом реконструктивної діяльності реконструкція здійснюється: слідчим, прокурором, слідчим суддею, адвокатом (захисником), потерпілим, свідком, злочинцем, експертом, спеціалістом; за формою фіксації результатів реконструктивної діяльності під час кримінального провадження: реконструкція зафіксована у протоколі проведення слідчої (розшукової) дії, висновку експерта, ухвалі та рішенні суду; за значенням під час проведення слідчих (розшукових) дій: реконструкція застосовується нарівні з іншими методами та реконструкція як метод, що повністю визначає структуру слідчих (розшукових) дій; за ступенем загальності проведення реконструктивної діяльності: реконструкція під час окремої слідчої (розшукової) дії та реконструкція кримінального правопорушення взагалі. Повністю погоджуюсь і підтримую дисертанта, що класифікація має важливе значення для дослідження реконструктивної діяльності, оскільки надає можливість вивчення її сутності та особливостей застосування (с. 42). У підрозділі 1.3. дисертант досліджує співвідношення методу реконструкції з методом моделювання (с. 45-56). Визначено окремі ознаки методу реконструкції: реконструкція має ретроспективний характер; в результаті застосування реконструкції відтворюється певний об'єкт, а не створюється новий; реконструкція лежить в основі здійснення як окремих слідчих (розшукових) дій, так і розслідування кримінального правопорушення взагалі; процес провадження реконструкції має відповідний порядок, методичні рекомендації та суб'єктів (с. 78). У підрозділі 1.4. за допомогою методів аналізу, синтезу та узагальнення дисертантом досліджено особливості реалізації методу реконструкції під час провадження не лише розслідування кримінальних правопорушень (слідча та

детективна діяльність), але й в процесі здійснення інших видів юридичної діяльності, а саме прокурорської (під час її реалізації в рамках цивільного, господарського та адміністративного судочинства), адвокатської та суддівської (с.59-76). Заслуговує на увагу позиція дисертанта про те, що метод реконструкції є основою для ефективного здійснення прокурором своєї професійної діяльності під час досудового розслідування у формі процесуального керівництва (с. 68). Прокурор реалізує метод реконструкції також у цивільному, адміністративному та господарському судових провадженнях під час представництва інтересів громадян або держави в суді. Реконструктивна діяльність прокурора спрямована на відтворення спірних відносин та аргументації позиції сторони, інтереси якої він представляє. Реконструкція реалізується прокурором як в процесі підготовки до судового розгляду, так і під час судового розгляду (с. 69).

Розділ. 2 «Використання методу реконструкції в слідчій діяльності»

Дисертантом досліджено особливості застосування методу реконструкції під час здійснення окремих слідчих (розшукових) дій, а саме огляду місця події, слідчого експерименту, допиту, пред'явлення для впізнання. У підрозділі 2.1. дисертант дослідив проблеми реалізації методу реконструкції під час огляду місця події та використання формально-юридичного методу (с. 83-89). Спираючись на отримані результати проведеного дослідження дисертантом запропоновано доповнити положення статті 237 КПК України частиною 8 у такій редакції "Під час проведення огляду місця події, після здійснення фіксації місця розташування необхідних об'єктів, з метою найбільш повного з'ясування обставин справи, слідчий, прокурор або за їх дорученням залучений спеціаліст мають право здійснювати дії експериментального характеру, які не являють собою окремої слідчої (розшукової) дії, про факт, хід та результати проведення яких вносяться відомості до протоколу проведення огляду місця події" (с. 90). У підрозділі 2.2. «Використання методу реконструкції під час слідчого експерименту» дисертант справедливо дійшов висновку, що реконструкція є не лише методом, який реалізується під час проведення слідчого експерименту, а

фактично є основою для її здійснення. Під час реалізації зазначеної слідчої (розшукової) дії реконструюється модель, яка досліджується в процесі провадження слідчого експерименту. (с. 171). У підрозділі 2.3. «Використання методу реконструкції під час проведення допиту» дисертант дійшов висновку, що в силу динамічності зазначеної слідчої (розшукової) дії реконструкція має особливості (с. 122-134). Під час допиту відбувається постійний обмін інформацією між його учасниками, а отже у свідомості слідчого поступово формується модель відповідної події, яка є предметом допиту, що, в свою чергу, постійно доповнюється в процесі спілкування новими деталями (с. 172). Слід цілком погодитись з дисертантом в тому, що під час проведення допиту є недопустимим використання реконструйованої моделі відповідного доказу (с. 173). Заслуговує похвали висновок, що результатом допиту на місці події є здійснення найбільш точної реконструкції, оскільки фактично допит здійснюється на місці, де відбувалися події, що сприймалися допитуваним (с. 173). У підрозділі 2.4. «Використання методу реконструкції під час проведення пред'явлення для впізнання» заслуговують на увагу зазначені положення дисертантом щодо того, що: Реконструкція є основою для встановлення індивідуальної тотожності об'єкту, який пред'являється для впізнання. Під час впізнання особа реконструює у свідомості образ раніше сприйнятого об'єкта та порівнює (співставляє) його із запропонованими. Здійснення впізнання є можливим лише за допомогою реконструкції, оскільки сприйняття об'єкта, який має значення для досудового розслідування, завжди відбувається у минулому відносно моменту встановлення (або не встановлення) індивідуальної тотожності (с. 152, 173). У підрозділі 2.5. «Використання методу реконструкції під час проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій» досліджено особливості реалізації методу реконструкції під час проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, встановлення місцезнаходження радіообладнання (радіоелектронного) засобу, зняття інформації з електронних комунікаційних мереж, зняття інформації з електронних інформаційних систем (с. 155-167). Заслуговує на увагу висновок,

що з метою ефективного використання результатів проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, шляхом реконструювання відповідних даних у свідомості особи, уповноваженої на розслідування кримінального правопорушення, є необхідним повна та всебічна фіксація процесу та результатів їх здійснення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій як за допомогою протоколу, так і шляхом використання фото- та відеозйомки (с. 168).

У розділі 3 «Використання методу реконструкції у сфері криміналістичної дидактики» дисертантом досліджено особливості застосування методу реконструкції під час реалізації положень криміналістичної дидактики та проблеми використання методу реконструкції в процесі застосування інноваційних технологій викладання криміналістики. У підрозділі 3.1. «Використання методу реконструкції під час вивчення криміналістики у вищому навчальному закладі» здобувачем справедливо акцентовано увагу, що шляхом сприйняття нової інформації учень відтворює у своїй свідомості відповідні положення, дані та відомості, які були розроблені у минулому. В процесі навчання реконструкція використовується для побудови моделей, що є об'єктами дослідження під час учбового заняття (с. 178). Однією з основних дидактичних цілей є формування у студента криміналістичного мислення, формування і застосування якого здійснюється за посередництвом методу реконструкції (с. 187). Автор пропонує власне визначення поняття: «Криміналістичне мислення – це мислена діяльність особи, уповноваженої на розслідування кримінального правопорушення, спрямована на вирішення проблем та завдань досудового розслідування, висунення припущень щодо ходу подій вчиненого суспільно небезпечного діяння, перевірки отриманих даних і доказів на основі застосування реконструйованої ідеальної моделі кримінального правопорушення та використання реконструйованих раніше вивчених знань, навичок та наукових положень» (с. 188). У підрозділі 3.2. «Інноваційні технології викладання криміналістики в сучасних умовах» наголошено на тому, що необхідність у використанні інноваційних продуктів

під час викладання та вивчення криміналістики виникає через підвищення стандартів правозастосовної діяльності (с. 192, 210). Так, однією із інновацій викладання криміналістики є криміналістичний полігон. Цілком погоджуюсь з дисертантом в тому, що використання криміналістичного полігону надає можливість, з метою навчання, змоделювати обстановку подібну до реальної, що має своїм наслідком більшу ефективність дидактичного процесу (с.201).

Дискусійні положення дисертації.

Загалом позитивно оцінюючи представлене дослідження та відзначаючи наукові досягнення автора, слід зауважити, що його окремі положення та висновки мають дискусійний характер та вимагають додаткового обґрунтування під час захисту:

1. Автором запропоновано доповнення положень статті 237 КПК України частиною восьмою у такій редакції "Під час проведення огляду місця події, після здійснення фіксації місця розташування необхідних об'єктів, з метою найбільш повного з'ясування обставин справи, слідчий, прокурор або за їх дорученням залучений спеціаліст мають право здійснювати дії експериментального характеру, які не являють собою окремої слідчої (розшукової) дії, про факт, хід та результати проведення яких вносяться відомості до протоколу проведення огляду місця події" (с. 11-12). Вважаємо, що необхідно уточнити, в чому саме полягає експериментальний характер. На с.105: «Практична реалізація дій експериментального характеру під час огляду місця події підтверджується результатами аналізу 56 протоколів проведення зазначеної слідчої (розшукової) дії. 5,6 % оглядів місця події проводиться із провадженням дій експериментального характеру. Зокрема, після огляду місця вчинення крадіжки та фіксації слідів вчинення кримінального правопорушення, слідчий зробив вимірювання сейфу, щоб переконатися чи міг предмет злочину взагалі в ньому розміститися».

2. Автором розглянуто особливості реконструкції під час проведення двостороннього пред'явлення для впізнання. Погоджуюсь, що двостороннє пред'явлення для впізнання є ефективним, оскільки в результаті його

проведення можна встановити осіб, які мають значення для досудового розслідування. Але доцільно було б розкрити процедуру проведення двостороннього пред'явлення для впізнання. Наведений в дисертаційному дослідженні приклад двостороннього впізнання містить елементи повторного впізнання (с.149). З огляду на вимоги ст.228 КПК України, ч.1. «Забороняється попередньо показувати особі, яка впізнає, особу, яка повинна бути пред'явлена для впізнання, та надавати інші відомості про прикмети цієї особи».

3. Так саме дискусійний характер має пропозиція проведення повторного пред'явлення для впізнання з метою усунення недоліків, що впливали на особу, яка впізнає, при первинному проведенні зазначеної слідчої (розшукової) дії (с.150). За результатами проведеного анкетування було встановлено, що 52,6 % слідчих погодилися із твердженням, що воно є ефективним (надає можливість отримати об'єктивний результат впізнання). Проведення повторного пред'явлення для впізнання є можливим лише з використанням методу реконструкції. Вважаємо, що необхідно уточнити процедуру такого варіанту цієї слідчої (розшукової) дії та (або) запропонувати зміни до КПК України.

Разом із цим, наведені міркування носять дискусійний характер, не впливають на загальний позитивний висновок щодо виконаної роботи та не применшують наукової цінності рецензованого дослідження.

Таким чином, ступінь наукової новизни дослідження, обґрунтованість наведених у ньому положень, висновків та рекомендацій відповідає вимогам до дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Повнота викладу наукових положень, висновків. Основні положення дисертації викладено у розділі монографії, наукових статтях і тезах доповідей автора на наукових конференціях, що загалом свідчить про достатній рівень апробації. Основні результати дослідження знайшли відображення у 21-й публікації: (один розділ у монографії; 6 наукових статей, серед яких 4 статті опубліковані у фахових наукових виданнях України, перелік яких затверджено МОН України; 1 стаття, опублікована у науковому виданні держави, яка входить до Європейського Союзу; 1 стаття опублікована у періодичному науковому

виданні, проіндексованому у базі даних Web of Science Core Collection; 14 тез доповідей на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях).

Відсутність конфлікту інтересів. Рецензент не має реального чи потенційного конфлікту інтересів щодо здобувача та \ або його наукового керівника.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушення академічної доброчесності. При детальному розгляді дисертації Григоренка А. О. текстових запозичень без посилання на джерела та інших порушень академічної доброчесності не виявлено.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Григоренка Андрія Олександровича на тему «Використання методу реконструкції під час проведення слідчих (розшукових) дій» виконана на високому теоретичному рівні, матеріал дисертації викладено в логічній послідовності, всі висновки отримали необхідну і достатню теоретичну аргументацію та є методологічно обґрунтованими. За своїм змістом і загальною спрямованістю дисертаційне дослідження Григоренка А. О. відповідає обраній ним спеціальності 081 - «Право», робота пройшла належну апробацію. Дисертація є самостійною завершеною роботою, в якій відсутні порушення академічної доброчесності. Оформлення дисертації відповідає встановленим вимогам.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація Григоренка Андрія Олександровича на тему «Використання методу реконструкції під час проведення слідчих (розшукових) дій», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами та доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283, та від 19 травня 2023 року № 503) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341), а її автор заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 - «Право».

Рецензент

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри криміналістики
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

Владислав Негребецький

Підпис *Негребецького В.*
Засвідчую
Нач. ВК *[Signature]*
26 *12* *2023* р.